

Utah có gì lạ không anh?

M.V.K.

"Utah có gì lạ không anh?" Đó là câu mà các anh em thường hỏi mỗi khi gặp chúng tôi. Đôi với những người chưa bao giờ đến Utah, thường họ chỉ biết Utah là một State ở vùng có nhiều núi non, trên đó có hồ nước mặn và là thu phu của dân Mormon.

Thật ra Utah là một State nằm dọc theo dãy núi Rocky Mountain, thuộc vùng tây Hoa Kỳ. Góc biên giới phía Đông Nam giáp với 3 States khác là Colorado, New Mexico và Arizona, và là điểm độc nhất của Hoa Kỳ, nơi đây 4 States gặp nhau. Về địa hình, Utah có cao nguyên Colorado chạy dài dọc phía Đông và Nam; cao nguyên này, trai qua thời gian bị nước xói mòn thành các canyons, đất và đá ở những nơi này được tạo thành những hình thù thiên tạo đặc biệt. Đất và đá ở những nơi này lại có màu vàng đỏ, khiến những hình thù đó có một vẻ đẹp đặc đáo. Thường những khu này rộng môi bê tông 20 đến 40 miles, và được dành làm công viên quốc gia. Ở Utah có đến 5 công viên quốc gia thuộc loại này. Mỗi công viên có một vẻ đẹp riêng biệt.

Điều đặc biệt là thủ phủ của Utah, thành phố Salt Lake City nằm trên một thung lũng bằng phẳng, dài và rộng bao la dọc theo rặng núi Wasatch. Thành phố Salt Lake được xây dựng cũng tuồng tú như những thành phố khác của Mỹ, cũng nhiều cao ốc, nhiều khách sạn, nhiều khu thương mại, nhiều khu kỹ nghệ công nghiệp v.v..., nhưng về đường sá có điểm đặc biệt sau đây: tất cả các thành phố và thị trấn ở Utah đều có hệ thống đường sá đặc đáo; các đường sá đều xây dựng thẳng tắp trên 2 hướng: một hướng từ Đông sang Tây và một hướng từ Bắc xuống Nam. Các tên đường cũng gọi theo số thứ tự của hướng Bắc, Nam, Đông hoặc Tây, tính từ khu phố trung tâm, gọi là Temple Square, nơi có nhà thờ chính Mormon toạ lạc. Vì vậy, việc tìm đường sá đôi với những người mới đến Utah rất dễ, giống như châm tọa độ trên 2 trục D-T và N-B. Một phụ nhân AHCC đã từng đi nhiều State khác ở Mỹ, lúc mới đến Utah đã có nhận xét: "Người mới đến Utah khai phai mệt về chuyên tìm đường sá, chỉ nói một hai ngày sau là tôi có thể tự mình tìm đường đi đến các nơi cần thiết, không cần ban đỗ!"

Về phía tây bắc của thành phố Salt Lake có hồ nước mặn Great Salt Lake, dài 60 miles, rộng 30 miles. Nước hồ có nồng độ muối cao nên những người xuống tắm hồ sẽ cảm thấy thân hình nhẹ nhõm, dẻo dai trên mặt nước. Vì hồ quá rộng nên có nhiều đoàn tàu nhỏ bơi biển, tại những nơi này, người ta có trồng thông làm nơi cắm trại có tra tiên.

Ngoài ra, ở Salt Lake City hiện có một phi trường Quốc tế dân sự có thể đi thẳng đến các nước người từ thành phố

Salt Lake. Với địa thế gân núi non, nhiều sông, hồ, nên dân Utah quanh năm, 4 mùa đều có thú tiêu khiển riêng: mùa hè thì di cắm trại, đi câu cá, hoặc di trú sát nước trên các hồ; mùa thu thì di săn nai, săn hươu, mùa đông, mùa xuân thì chơi trượt tuyết. Các dải ở ngoại ô thành phố Salt Lake, về mùa đông là những dải trượt tuyết lý tưởng cho những người thích môn trượt tuyết này.

Dân Utah đa số theo đạo Mormon (80%). Phân còn là theo Thiên Chúa Giáo (với rất nhiều hệ phái như Methodist, Baptist v.v...) và các tôn giáo khác. Một đặc điểm trong lối sống của những người theo đạo Mormon là họ không hút thuốc, không uống rượu, cũng không uống nước ngọt Coca Cola (vì có caffeine), không uống trà và cà phê là những loại có chất kích thích. Vì thế dân tình đa số hiền hoà, ít trộm cắp dù dâng. Tỷ lệ phạm pháp ở Utah về cướp của giết người rất ít so với các tiểu bang khác. Một đặc điểm khác là giao thông xe cộ trên các hệ thống đường xá ở Utah có trật tự, điều hoà; xe cộ biết nhường nhau, ít va chạm xe dành đường của nhau, và cũng ít có cảnh xe sai bóp còi inh ỏi thúc giục xe chạy trước. Các người lái xe ở Utah thấy thật là thoải mái rất nhiều so với những lúc lái xe ở các tiểu bang khác.

Về phu nữ tiêu ban này, một phu nhân AHCC đã có nhận xét như sau: "Tôi đã từng đi nhiều tiểu bang khác và nhận thấy đàn bà con gái ở tiểu bang này đa số nhỏ con và đẹp hơn các tiểu bang khác". Chắc có lẽ tai vì đa số thuộc giống dân nguyên thuỷ đã theo đạo Mormon di cư về tiểu bang này và hoặc tai phong thổ đặc biệt của tiểu bang này. Hoa hậu Mỹ Quốc (Miss America) 1984 là Sharlene Wells, một cô gái ở Utah.

Tại Utah hiện nay có trên 8 ngàn đồng bào từ nam Đông Nam Á sinh sống, trong đó đa số là những người từ Việt Nam. Cũng có Hồi Việt Kiều, nhưng ít hoạt động hơn các hội Miền, Lào.

Về AHCC, trước tháng 10/85 có 3 người: tôi, AH Nguyên Gia Hoàn và AH Lâm Dộc Thượng. Sau tháng 10/85, AH Lâm Dộc Thuong đã được sở thuyền chuyền sang Georgia.

Mormon là đạo tin về gì? và ai là người đã sáng lập ra đạo này? Đó cũng là những câu hỏi chắc nhiều người cũng muốn biết. Dao Mormon cũng tin có Chúa, nhưng không phải là Thiên Chúa Giáo hay Tin Lành. Dao Mormon tin Chúa Kyoto, cũng tin và thực hành Thánh kinh, nhưng đặc biệt tin rằng ngoài Thánh kinh còn có các thánh thư khai và các diêu giang dạy của Chúa khi Chúa hiện ra dạy cho

các vị thánh tiên tri về sau này. Vì thế nên tên chính thức của đạo Mormon là “Giáo Hội các Thánh Hữu về sau của Chúa Giê-su Ky Tô” (The Church of Jesus Christ of Latter Day Saints), thường gọi tắt là “LDS Church”. Thành thử khi thấy chữ “LDS Church” thì biết đó là nhà thờ Mormon.

Thánh thư mà đạo Mormon tin, đó là quyển “Sách Mormon” và vị thánh tiên tri đầu tiên và sáng lập ra đạo Mormon là Joseph Smith, sinh năm 1805, con một gia đình nông dân ở tiểu bang New York. Lúc 15 tuổi, gấp lúc Thiên Chúa Giáo phân chia thành nhiều hệ phái, kề cả Tin Lành xuất hiện, nên Joseph Smith hoang mang, thường vào rừng cầu nguyện xin Chúa hướng dẫn, và được thấy Chúa hiện ra ban lời chỉ dạy. Ngoài ra Chúa cũng sai thiên thần chỉ dẫn chỗ chôn giấu một quyển sách khắc bằng chữ cổ Trung Đông trên những báu bangle vàng. Joseph Smith được Chúa giao nhiệm vụ dịch quyển sách này. Quyển sách này do ông Mormon viết (vì thế nên đạo này có tên là đạo Mormon), kể chuyện lịch sử tôn giáo của một nhóm dân đã rời thành Jerusalem vào khoảng năm 600 trước Tây lịch, theo loi hương dân của các vị tiên tri đến sinh sống ở miền đất hứa tại lục địa Mỹ quốc này. Sách này cũng kể lịch sử của một nhóm dân khác đã rời bỏ Tháp Babel đến đất Mỹ để mong gặp Chúa Jesus sau khi Chúa tái sinh, cũng theo lời các vị tiên tri.

Bốn năm sau Joseph Smith tìm được quyển sách này, và sau hai năm, Joseph Smith đã dịch xong sách này ra tiếng Mỹ (1829), mặc dù ông ta không học về chữ cổ Trung Đông. Theo Joseph Smith thì đó là nhở “thiên phú của Đáng Tôi Cao ban cho”. Sau đó Joseph Smith truyền đạo. Quyển sách bằng vàng nguyên thủy sau khi dịch xong cũng được vị thiên thần đến lấy đem đi.

Lúc đầu truyền đạo, vì thiếu bằng chứng cụ thể, nên đạo Mormon bị nhiều người chỉ trích, phản đối, tấn công, phải di chuyển đến các tiểu bang Ohio, Illinois, rồi đến Missouri; nơi đây đạo Mormon cũng bị dân chúng phản đối, xua đuổi. Nhà thờ Mormon đầu tiên được xây dựng tại Kirland, Ohio, rồi đến nhà thờ ở Nauvoo, Illinois. Về sau nhà thờ Nauvoo này bị dân chúng ném lêp phá, còn Joseph Smith thì bị bắt giam và bị ám sát ngay tại nhà giam (1844). Brigham Young lên thay Joseph Smith lãnh đạo nhóm Mormon, chủ trương khai khẩn các vùng lập nghiệp ở miền Tây, đưa dân đảo Mormon về Utah và Nevada, đóng tảng doanh tại Salt Lake City và phát triển đạo Mormon. Nhà thờ đạo Mormon ở Salt Lake City và phát triển đạo Mormon. Nhà thờ đạo Mormon ở Salt Lake City, nay tru sơ chính của đạo Mormon ngày nay, có một lối kiến trúc độc đáo. Nhà thờ có 6 tháp cao, nhọn, cạnh nhà thờ là một nhà hôi, có mái hình cầu, rộng, có thể chứa 6500 người ngồi, thường dùng làm nơi hội họp quốc tế hàng năm của Giáo Hội Mormon. Hiện nay tại Mỹ có 7839 nhà thờ Mor-

mon và số tín đồ Mormon tại Mỹ lên đến trên 3 triệu ruồi người. Ngoài ra nhà thờ đạo Mormon còn được xây dựng tại nhiều nước khác, hầu hết khắp trên thế giới từ Âu sang Á, nhiều nhất là tại Canada và tại các nước ở Nam Mỹ.

Một đặc điểm khác nên biết về đạo Mormon là năm 1843, các nhà lãnh đạo đạo Mormon chủ trương và cho phép các hội viên thực hành chế độ đa thê. Việc này đã khiến nhiều báo chí, dù luân chỉ trích và đã gây trở ngại cho việc xin gia nhập của tiểu bang vào chính phủ Liên Bang. Về sau, nhiều dự luật của quốc hội đòi phai giải tán đạo Mormon và tịch thu tài sản của giáo hội Mormon, nên đến năm 1890 các nhà lãnh đạo Mormon đã phải tuyên bố rút khoát bối bỏ chế độ đa thê; hội viên nào theo chế độ đa thê sẽ bị trục xuất ra khỏi giáo hội. Do đó, gần 100 năm nay, đã không còn có việc thực hành chế độ đa thê trong giáo hội Mormon nữa. Sáu năm sau kêt từ ngày chấm dứt chế độ đa thê, nghĩa là đến năm 1896, tiểu bang Utah được thâu nhận chính thức và trở thành tiểu bang thứ 45 được kết nạp vào Liên bang Hợp Chủng Quốc Hoa Kỳ.

VÀI CON SỐ VỀ UTAH

- Diện tích: 84916 dặm vuông
sắp hằng thứ 11 của Mỹ.
- Dân số (1983): 1,619,000 người
sắp hằng thứ 35 ở Mỹ.
- Mật độ dân số: 19,7 người
mỗi dặm vuông.
- Thủ phủ: Salt Lake City.
- Phi trường Quốc tế dân số:
tại Salt Lake City.
- Các kinh nghiệp chính: biên
chế, du lịch, thương mại,
dịch vụ, hâm mua, vận tải.
- Sản phẩm biên chế chính:
Hoa tiêu, điều, khai mỏ và các
bộ phận thay thế, điện tử, thực
phẩm, dụng cụ điện và vận tải
các kim loại chính yếu.
- Số công viên quốc gia: 5
- Số công viên tiểu bang: 44
- Số dân ty nan DNA (1984):
8,800

Hết